

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decimaquinta. Post prolata illa verba: Ecce ancilla Domini: celebratas fuisse nuptias in virgineo Mariæ thalamo inter Verbum diuinum, & naturam humanam oste[n]dimus, variisque modis hanc ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

Fructum est, foeminam grauidam, ante fructus perfectionem in ventre, & cum vix in flore est, foetum intra ventris claustra interire. Si autem queras: quis florem in terram deiecit, aut eum ante tempus immature demersit? respondebo, haussit Aquilone, hoc est, peccata parentum fuisse causam abortus, vt apud lobum testatur Eliphaz Themanites, dicens de peccatore; *Laedet quasi vinea in primo flore botrus eius, & quasi oliua proiciens florem suum: certum est, per botros & per flores intelligi filios hominum peccatorum quos immaturos aufert Deus ob peccata parentum; & quemadmodum apud isaiam: Dominus ait: Triste & miserandum esse, videre frumentum in agro natum, viridem, & cum aliquantulum creuerit in herbam, ante messem totum efflorescere, ac immaturam perfectionem germinare, ramulosque falcebus praecidi; ad eundem modum lugubrem ac miserabilem euentum putauerim, cum foemina vterum pregnantem gerente & immaturum fructum intra viscera sua continente, immatura mors superuenit, falce sua illum metens ante, quam maturefeat, & in lucem prodeat. Igitur pro viribus parentes operam nauent, ne eorum proles, anima simul & corpore pereat, vt tempore, quo foemina grauida existit, piis actionibus vacent, & ad Dominum ex toto corde conuertantur. Tradit Plinius, *Lustiniam* auct, solum tempore quo foemina super ova incumbit, edere suauissimum cantum, cum tamen reliquo totius anni tempore ab omni cantu se abstinens sileat, ad canendum tamen non aliud quam proles amor cogit; non secus, cum foemina grauidatur, ad praecauendum infelicem foetus abortum, diuinæ laudis cantibus vacare debet, crebro repetens Angelicam illam cantilenam, quam Gabriel ei cecinit:*

Ave Maria, vt filiam Dei conciperet: cui sit honor & gloria in saecula saeculorum.

Amen.

HOMILIA XV.

Post prolata illa verba: *Ecce ancilla Domini: celebratas fuisse nuptias in virgineo Maria thalamo inter Verbum diuinum, & naturam humanam, ostendimus, variisque modis, hanc nuptiarum metaphoram illustramus.*

ERBI diuini Incarnationem, seu illius cum natura humana hypostaticam vnionem frequententer Ss. Patres nuptiis comparasse reperio: D. enim Augusti, in illa verba Psalmi: *Tamquam sponsus procedens de thalamo suo: de Christo Domino ex virgineo vteri thalamo egrediente illa interpretans, ait: Ipse procedens de vtero virginali, vbi Deus natura humana, tamquam sponsus sponse, copulatus est: & B. Laurentius iustin. lib. de casto connubio ait: Verbum sponsum, caro sponsa, virginitalis vterus thalamus est: & latius D. Gregor. homil. 38. in Euang. vbi haec praecelara scripsit: *Deus Pater, Deo filio suo nuptias fecit, quando hunc in vtero Virginis, humanae naturae coniunxit, cum Deum ante saecula fieri voluit hominem in fine saeculorum: sed quia ex duabus personis fieri solet nuptialis ista coniunctio, absi hoc ab intellectibus nostris, vt personam Dei, & hominam redemptoris nostri Iesu Christi ex duabus personis credamus vnitam: haec tamen magnus Gregorius. Merito hi Patres mirabilem hanc Verbi diuini cum natura humana & ineffabilem vnionem cum nuptiis, seu sponsalitiis componunt. Nam si rem alitius perpendamus, nihil certe eorum quae in Principu felicissimis conubiis, & sponsalitiis concurrere solent, in hoc sacro Verbi diuini cum natura humana coniugio desideratur: sicut enim matrimonium Principum antecedere solent sponsalitia, seu, quod idem est, de incundo connubio**

Deb. 15.

Psal. 36.

Psal.

D. Aug. sup. Psal. 12.

B. Laur. iust. lib. de casto connubio c. 9. D. Greg. ha. 38. in Euang.

promissio, ita quondam de Verbi diuini
 eum natura humana coniugio facta fuit
 humana, ac stabili antiquis Patribus polli-
 citatio: Abrahæ enim dixit: *Quia fecisti*
hanc rem, & non peperisti filio tuo, per me-
metipsum iuravi, dicit Dominus, in semine tuo
benedicentur omnes gentes: sicut et Dauidi
sub iuramento pollicitus fuit: De fructu
ventris tui ponam super sedem tuam. Sicut
etiam in matrimonii consensus sponte
ad illum in eundem interuenit, ita in hoc
sacro Verbi diuini coniugio B. Virgo hu-
mana natura vicem gerens assensum ex-
hibuit, cum dixit: Ecce ancilla Domini, vt
his verbis ingeniosè docuit Angelicus
Doctor D. Thom. Congruum fuit B. Virgi-
ni annunciari, quod esset Christum conceptura,
vt ostenderetur, esse quoddam spirituale ma-
trimonium inter filium Dei, & humanam na-
turam, & ideo per annunciationem, expecta-
batu consensus Virginis loco totius humane
nature: hæc ille, vnde sicut in magnorum
Principum nuptiis nobilissimus orator,
aut paranymphus præmitti solet, vt rem
maturè pertractet, & ad finem vsque per-
ducatur, sic ad celebrandas nuptias Verbi
diuini cum natura humana: Missus est An-
gelus Gabriel ad Virginem, qui ad conten-
tiendum prudens tuator, & ipsius con-
sensus non minus fidelis testis exstitit,
quàm olim famulus Abrahæ, qui tam-
quam pronubus missus fuit ab eo ad que-
rendum sponsam filio suo, & inueniens
Rebecam, in sponsam eam adduxit. Quod
fitum in nuptiis, & maxime regalibus,
vir magnæ auctoritatis in Patrum eli-
gi solet, ad maiorem ipsarum nuptiarum
splendorem, is certe in hoc Verbi diuini
cum natura humana connubio minime
desideratur; patri enim munus gessit
Spiritus sanctus, iuxta verba Angeli: Spi-
ritus sanctus superueniet in te, & virtus Al-
tissimi obumbrabit tibi. Solet præterea Prin-
cipum nuptiæ in ornatisimo & splendi-
dissimo Thalamo celebrari, at cum tha-
lamo virginæ, in quo factæ istæ nuptiæ
celebra fuerunt, nullus quam vnicum-
que splendidus, valet comparari, vt D.

Augustin. de miro eius apparatu loquens,
 his verbis edocuit: *Expandat nunc fides sple-*
ndentis veteri pulchra tenoria, virtus obum-
bret, spiritus sibi leti, naturæ ali calore depulso te-
nuis Virginis aura refoncat, & fluente refri-
gerio spiramentis celestibus ventiletur, alacrit
Virginis fertis reuerentia coronetur, flam-
meus ibi rose fulgor anhelet, albens lilium can-
dicet, mollis violæ uillet, purpurei spargantur
flores, & vario nitore depictus Christi thala-
mus exornetur. hæcenus D. August. hunc
eundem virginæ thalami splendidissimū
apparatum perpendens B. Laurentius
Iustinian. dixit: Erat quidem B. Virgo tha-
lamus puritate nitidus, moribus ornatus, & o-
mniprædictis sanctitate, floribus aspersus, vir-
ginitatibus decoratus, fragrans castitatis odore,
charitate seruens, virginitate redolens: pol-
lens humilitate. Huc etiam faciunt, quæ in
hæc verba scripsit Honorius super Can-
tica: Christus verus Rex pacificus fecit sibi
(serculum) lectum coniuuiale (de lignis Li-
gillo relatus) de Patriarchis, & Regibus, nempe Ie-
rosolymitanis; nam teste Theodoro, Libanus
sepe significat hanc urbem. Virginem elegit, in
qua, vt in lecto, recubuit ipse positus ad coniu-
uium quia fideles de carne eius epulauerunt,
quàm de Virgine sumpsit. Columne, quibus sul-
ciatur Virginitas, sumi quatuor Evangelia de
ea scripta: que sunt (argentea) veritate nuda,
& prædicatione sonora (Reclinatorium aureū)
fuit corpus Dominicum de ea sumptum, in quo
diuinitas se reclinauit, (aureum) sapientia, &
charitate ornatum ipsa etiam Virgo fuit reclina-
torum, in quo Christus se reclinauit, splendore
charitatis fulgidum (ascensus purpureus) san-
ctia crucis fuit, in qua nobis filius in sua passione
ascensum ad cælos fecit (Media charitate con-
stravit) id est, continentem vitam eius dulcedi-
ne charitatis repleuit; (propter filias Ierusa-
lem) hoc est, ad fidelium imitationem.

Ad hæc licet in nuptiis mos inoleuit,
 sponsam Principis pretiosis monilibus
 exornari, variisque muneribus donari,
 ita quidem humanitas Christi, quæ erat
 sponsa, Verbo diuino copulata prius na-
 tura fuit à diuino sponso spiritualibus
 monilibus, cœlestibusque charismatibus

D. Aug. ser. 17. de Nat. u.

B. Laur. Iust. l. de casto cō-

Honor. in si- gillo relatus à Martino del Rio sup. Cate. 3. sess. 4. in interpre-

Gen. 25.

Id. 11.

Lac. 1.

Tho. 3. p. 1. q. 1. art. 1.

Lac. 1.

Gen. 24.

Lac. 1.

CURIA

Gen. 24.

cumulata, ut in figura eius apud Genesim factum legimus cum Rebecca, antequam cum Isaac nuberet. Abrahamus enim misit per famulum suum Rebecca future filij sui sponsam. *In aureis, & armillis, præter splendidas vestes, & pretiosa vasa, prolatisque vasis argenteis, & aureis, ac vestibus dedit ea Rebecca pro munere.* additque sacer textus, *& matri dona obtulit*: quod non obscure etiam præfigurabat dona, quæ futuræ Matri Dei tempore sponsationis Verbi diuini cum natura humana erant conferenda. Et quidem si tanta fuit Regis Assueri liberalitas erga sponsam suam, ut sacra Scriptura dicat. *Quæcunque voluit Egæus eunuchus, custos virginum, hæc ei ad ornatum dedit*: quanto quælo maior credenda erit magnificentia diuini sponsi in exornanda sponsa, quam ab illis expensis, solo verbo, innumeris animi dotibus, variisque virtutum ornamentis facile cohonestare poterat: Sponsa igitur, & virgineo thalamo à sponso sic iam præparatus, & consensu ipsius sponsæ iam exhibitæ, mox celebrata fuerunt nuptiæ, quando *Verbum caro factum est*: ut

Ioan. 1.

D. Aug. ser. 17. de Nat. uertitur nuntius, & nuptialem thronum ingredi. ut Christus accepit stolam carnis in thalamo Virginis, diuinitati sponsatur homo: tunc certè facta est archetypa illa vnio hypostatica Verbi diuini cum humanitate, quæ omnem, quantumcumque perfectam ac indissolubilem vnionem, longo intervallo superat. Stricta valde est vnio animæ & corporis; archa satis vnio matrimonialis inter virum, & uxorem, sed vtraque tandem morte dissoluitur; at vnio Verbi diuini cum natura humana indissolubilis à Deo esse perhibetur, ut acutissimus etiam mortis gladius nodum eius refecare nequiverit, Theologorum axiomate, & D. Anselmo dicente: *Quod semel assumpsit, nunquam dimisit.* Legimus Genes. 2. de illo primo matrimonio Adæ, & Eux: *Erant duo in carne vna*: de hoc tamen sponso, & sponsa, Verbo scilicet diuino, & natura humana, fide Catholica

Gen. 2.

conferimus, esse duo in persona vna, hæc est. naturas duas, diuinam, & humanam, in vnâ eandemque copulati personam. Atque hinc fit, quod sicut in reliquis connubiis, ac nuptiis solet esse mutua inter sponso bonorum communicatio; ita in hoc sacro Verbi diuini cum natura humana coniugio fuit illa inter Theologos nunquam satis celebrata, mutua, ac reciproca idiomatum communicatio, cuius meminit D. Ioannes Damascenus dicens: *Cum de persona verba facta sunt, siue ab vtraque parte simul, siue ab altera dumtaxat eam appellemus, viri, & que ueræ proprietates ipsi imponimus; et cum Christus & Deus, & homo dicitur, & creatus & increatus; & passibilis & impassibilis; Deus passibilis nominatur, & Dominus gloria in crucem actus, non quia Deus est, sed quia idem etiam homo est; eodemque modo cum homo, & filius hominis appellatur, diuina essentia proprietates atque ornamenta suscipit; puer enim eius omni antiquior dicitur, & homo principij expertus; non id quidem quæ ratione puer, & homo est, sed quia Deus omni eius prior, ab extremo puer factus est.* hæc tenus D. Damascenus.

Ex his facile colligo excellentiam harum nuptiarum, super celebratissimas illas, & à Sanctis Patribus variis encomiis decantatas Galilææ nuptias, nam in his vnum dumtaxat, quod sciamus, miraculum ad Virginis preces patratum fuit, in istis vero pæne infinita miracula confluxerunt: in illis post verba Mariæ dicitur: *Fili, vinum non habent*, aqua in vinum conuersa est, in his vero Mariæ preferente: *Eccæ Ancilla Domini*, continuo *Verbum caro factum est*, quod singulare omnium caput merito appellauit: in illis nuptiis natura deterior mutata est in meliorem, aqua scilicet in vinum, in his vero persona infinita dignitate præexcellentiore naturam assumpsit immensa intercedente inferioriorem: in illis fuit conuersio naturæ vnus in alteram, in his nullius fuit naturæ transmutatio, sed

D. Damascenus

1.3. fides. 4.

1662.1.

Ioan. 1.

D. Damascenus

1.3. fides. 4.

1662.1.

1662.1.

1662.1.

1662.1.

1662.1.

1662.1.

1662.1.

1662.1.

1662.1.

1662.1.

duæ naturæ, diuina & humana in vnâ
 eademque Verbi personam copulatæ
 permanerunt hæc sanè adeo portentosa
 miracula esse noscuntur, vt nulla vnquam
 maiora orbem vidisse merito putem. Vi-
 dit quidem olim in tempore Iosue solem
 stantem, & tempore Ezechie retrogra-
 dientem, at nunc videt Deum, se ipsum
 exinanientem, vt verbis Pauli vtar: vidit
 in igne conseruatam rubi viriditatē, nunc
 videt in conceptione Marię conseruatam
 matris virginitatē; vidit Aaronis vir-
 gam absq; humano cultu florentem, nunc
 videt lisse virgam absque humana opera
 opatum mundo fructum pateuerentem;
 vidit virgam Moysis in serpentem comu-
 taratam, hic videt humanam naturam cum
 Verbi supposito copulatam; vidit mare
 apertum, hic videt (quod mirabilius est)
 Virginis matris veterum clausum; vidit
 ventum mare rubrum exiccantem, hic
 videt Spiritum sanctum Mariam afflan-
 tem, & in conchilio viscerum eius pretio-
 sam margaritam procreantem. hæc con-
 siderans Ecclesia Catholica Virginem al-
 loquens ait: *Tu, quæ genuisti, natura miran-
 te, tuum sanctum genitorum.*

Rursus, si ad nuptias alacrius celebra-
 das solent varij ludi intermisceri, certè
 in his facis nuptiis ludus ille nobis satis
 vilis minimè defuit, in quo per vnionē
 hypostaticam natura humana lucrata est
 personam Diuinam, quo lucro nullum
 maius non solum Angelica intelligentia
 fingi, sed nec mente diuina concipi po-
 test. Verum vt miraculosum hunc ludum
 elucidemus, in memoriā reuocare oportet
 celebrem Platonis sententiam lib. 7.
 de legibus, quam etiam refert Martilius
 Ficinus in Cratillo, vbi ait: *Homo iocus est,
 ludusque Deorum: quæ sententia tanto mi-
 hi aridet, quanto similem illam esse ob-
 seruaui Salomonis sententiæ in persona
 æternæ sapientiæ dicentis: Delectabar per
 singulos dies, ludens coram eo omni tempore,
 ludens in orbe terrarum, & delicta mea, esse
 cum filijs hominum: quibus verbis præter-
 quam æterna sapientiā sub metaphora*

ludi ostendit tanta facilitate, & iucundi-
 tate vniuersam mundi machinam for-
 massè, eamque perpetuo regere, vt instat
 ludi eius creatio, & gubernatio sibi esse
 videatur, vnde Boëtius in persona æternæ
 sapientiæ loquens dixit: *Hæc nostra vis
 est, hunc continuum ludum ludimus, rotam solat
 Philosoph. volubili orbe versamus, infima summis, sum-
 ma infimis mutare gaudemus: præter hoc, in-
 quam, ostendit instat iucundi ludi sibi
 fuisse vnionem hypostaticam cum natu-
 ra humana: & delicta mea esse cum filijs
 hominum: cui sanè intelligentiæ, non pa-
 rium mihi opulari videntur verba illa:
 Ludens coram eo omni tempore: nam cum
 Spiritus sanctus moneat non omni tem-
 pore ludendum, & ridendum esse. Tem-
 pus (inquit) ludi, & tempus videndi: tempus
 plangendi, & tempus saltandi: tempus ample-
 xandi, & tempus longe fieri ab amplexibus:
 certè dum ait: Ludens coram eo omni tempo-
 re: facile mihi persuadeo ludum illum, &
 amplexum fuisse vnionem Verbi cum
 humana natura perpetuò, & incessanter,
 in æternum, & ultra duraturam. Huius
 ludi egregiam figuram illum adamussim
 delineantem reperio in ludo Isaac cum
 Rebecca, cuius mentio fit ad caput Gene-
 seos 26. in hæc verba: *Prosiciens Abime-
 lech, per fenestram vidit Isaac iocantem cum
 Rebecca uxore sua: quem iocum expli-
 as D. August. contra Faustum, ait: Quid au-
 tem velut, quod sanctus Patriarcha cum coniu-
 ge sua luserit: vidit profectò quisquis, & in-
 uenit eum maiestatem suam, qua in forma Dei
 æqualis est Patri, paulisper abscondisse in for-
 ma serui, vt eius capax esse humana infirmitas
 posset, eoque modo se coniungi congruenter op-
 taret. Quod si quispiam interroget, quod-
 nam genus ludi fuerit illud Isaac cum
 Rebecca, respondet Glossa: Vidit enim am-
 plexantem, vel osculantem Rebeccam. limi-
 lem iocum desiderabat sponsa, cum di-
 cebat: Osculetur me osculo oris sui: hodie-
 que impletum est eius desiderium. Verbo
 diuino humanam naturam osculan-
 te, & indissolubili hypostaticæ vnionis
 vinculo illam amplexante. Quia tamen
 in nu-**

Boët. de ed-
 Philof.
 lib. 1. pro-
 sa 2.

Prou. 8.

Gen. 26.

D. August.
 cont. Faust.
 tom. 1. lib.
 2. c. 64.

Glossa sup. c.
 26. Gen.

10.
 11.
 12.
 13.
 14.
 15.

16.

17.
 18.
 19.
 20.

21.

in nuptiis, non solum sponsi, sed & inuitati ad nuptias iubilant, ludunt, & prae nimia alacritate tripudiant, oportet etiam, vt nos pariter spiritu laudemus, & diuinas laudes cantantes iubilemus, Dauidem imitantes, qui olim lusit coram Atca, humanitatem Christi praefigurante; vnde Rupertus super libr. 2. Regum praclare dixit: *Arca mirabilis totos in se continens thesauros vniuersae diuinitatis, fabrica est humani corporis, quod Dei filio Spiritus sanctus de virginali vtero compegit, & huius arca illa typus extitit.* Praedixerat olim Ieremias hunc laudis, & exultationis ludum, quem ante hanc sacram humanitatis Christi arcam Catholica Ecclesia exercere debebat, sicque vaticinatus fuit Ieremias: *Templum iuxta ordinem suum fundabitur, & egredietur de eis laus, voxque ludentium: praecipuam huius ludimagistram B. Virginem extitisse non obscure mihi videtur idem Ierem praedixisse: Edificaberis Virgo Israel: adhuc ornaberis tympanis tuis, & egredieris in choro ludentium sed proh dolor? quam pauci hanc diuinam chorifeam, ac sacram tympanifariam sequentes, diuinae laudis alioquin iucundo ludo vacare non student, cum tamen a profanis & obscenis ludis nunquam se abstineant, quorum vsus adeo perniciosus esse perhibetur, vt non solum diuina eloquia, sed, & humana iura, & principum statuta varia suppliciorum genera lusoribus praefigant. Iob ait: *Infantes eorum exultant lusibus, & statim subdit: ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.* & Moyses scelera populi Israelitici a Deo vindicanda narrans, inquit: *Sedit populus manducare, & bibere, & surrexerunt ludere: vbi obseruandum est, ibidem etiam narrare Israelitas simul coniunxisse ludum cum adoratione vituli, quo non obscure mihi significatur, alearum lusores magis earum adorationi, quam Dei vacare solitos; sicut enim D. Paul de opipare comedantibus dixit: *Quorū Deus venter est;* non dissimiliter de lusoribus veracissime dicemus, quorum Deus alearum**

ludus est, cum alacrius alearum figuras quam sacras imagines intueantur. Iura deinde ciuilia adeo ludos exsecrantur, vt a Republica illos arceudi gratia reges Catholici Hispaniarum Ferdinandus, & Elisabetha lib. 8. nouae recompileationis hanc legem condiderint, ne quis ultra duorum argenteorum quaeritatem posset ludo exponere, & violatorem huius legis pro prima vice, viginti quatuor argenteis multari praecipit; pro secunda, triginta sex; pro tertia, quinquaginta quatuor. & in lege octaua eiusdem tituli, Rex Catholicus Ioannes statuit, vt qui domum suam ad huiusmodi alearum ludos pararet, pro prima vice solueret centum, & quinquaginta argenteos; quod si non esset soluendo, pignus per dies centum in carcere lueret, & rursus in legibus partitarum, Titulo 16. l. 8. stabilitum est, vt frequentes hi alearum lusores, quos Hispanus sermo *Thaures* vocat, non possent in iudicium tanquam testes adduci in causa criminali, quod genus supplicij infamium hominum esse solet. immo quod mirabilius est, Iuriconsultus Vlpian in l. 1. ff. de alearum lusu, & aleatoribus, statuit, quod quauis quispiam probaretur & conuinceretur furto aliquid surripuisse tempore ludi in domo eius, qui lusoriam mesam omnibus ad ludendum exponit, impunis omnino relinqueretur: sicut enim iura ciuilia in adulterij odium permittunt viro homicidium, ita in ludi deestimatione permitti voluit Vlpianus furtum. quod si saeculares homines huiusmodi ludis arcentur, quis non videat multo magis Ecclesiasticis personis dedecori esse: vnde presbyteros aleatores non solum ludere, sed ludentium inspectores esse frequenter sacri Canones prohibuere. Authentica enim de sanctis Episcopis, collat. 9. dicitur: *Nec participes erant ludentibus, nec inspectores;* & cap. Clerici, de vita, & honest. Clericor. haec verba habentur: *Ad aleas, & c. Cler. de taxillis non ludant, nec ludentibus intersint;* & vi. c. bon. c. inter dilectos, de excessib. Praelatorum, Cler. Bonifacius Papa ait: *Nos autem, qui ex officij nostri*

Ruper. super
lib. Reg. 2.
cap. 26.

Ierem. 30.

Ierem. 31.

Iob. 21.

Exod. 32.

Philip. 3.

lib. 8. nouae
recompileat.

Ibid.

l. partitar.
tit. 16. l. 8.

l. 1. ff. de a-
leator. l. 1.

Authent. de
sanctis Epis.

c. Cler. de
taxillis non ludant,
nec ludentibus intersint;

c. inter dilectos,
de excessib. Praelatorum,
Cler. Bonifacius Papa ait:
Nos autem, qui ex officij
nostri

noſtri debito peſtem huiusmodi exſtirpare pro-
ponimus, ludos voluptuoſos, quibus ſub quadā
curialitatis imagine ad diſſolutionis materiam
deuenitur, improbamus. ac tandem in c. Epi-
ſcop. 35. d. pꝛeſbyter ludo deſeruiens cō-
munionem priuatur. Obſeruauerunt non ſe-
mel nauæ, quod cum maris Delphini in-
ter ſe ludunt, imminenti tēpeſtatis præ-
ſagium id ſit certiffimum; non ſecus ego
magnum Reipublicæ imminere detri-
mentum arbitror, cum Eccleſiaſtici, Ca-
tholicæ Eccleſiæ Delphini, qui alioquin
diuini laudibus, ac piis exercitiis incum-
bere debent, alearum ludis vacant: ma-
ximè cum experientia ipſa doceat ludo-
rum indiuiduos comites (vt in plurimū
eſſe alienæ pecuniæ cupiditatem, periuri-
um, blaſphemiam, contumeliam, frau-
dem, temporis amiſſionem, rixas, & con-
tentiones non paucas. In cuius figuram
legimus 2. Reg. 12. quod poſt ludum pue-
rorum Dauid, & Iſoſeth ſecutū eſt gra-
ue atque cruentum bellum: atque propter
hæc vitanda, non contemnenda detri-
menta, S. Tobias aded à ludis ſe abſti-
nuit, vt nec eis vnquam intereſſe velle:
*Nunquam cum ludentibus miſcui me: ne-
que cum his, qui in leuitate ambulat, partici-
pem me præbui.* Porro vt ad nuptias Verbi
diuini cum natura humana, vnde non ni-
hil digreſſi ſumus, redeat oratio noſtra,
in memoriâ reuocanda ſunt tria illa, quæ
D. Auguſt. in matrimonio contēplaba-
tur, ſacramentum, fidem, & prolem, in
hoc ſacro connubio mirificè eſſulgere:
nam in primis cum ſacramentum idem
ſit, quod ſacrum myſterium, & inter om-
nia opera Dei nullum magis reconditum
arcanum, quàm Verbi Dei incarnatio-
nem Catholica fides profiteatur, ſatis ſu-
perque conſtat in hoc ſacro matrimo-
nio rationem ſacramenti non deſuiſſe.
ſed nec fidem, ſeu fidelitatem deſidera-
ri, id ſatis probat, quod humanitas Chri-
ſti ſum propter vnionem ad Verbum, à
quo regebatur, tūm propter arctiſſimum
beatifici amoris vinculum, non poterat
villo modo fidelitatis ſponſo debite iura

violare; ac tandē deſiderata proles huic
matrimonio minimè deſuit, cum iuſti
omnes Chriſti partus ſint, & filij legitimi,
vt Iſaias prædixerat: *Omnes iſti congregati
ſunt, venerunt tibi: filij tui de longe venient,
& filia tue de latere ſurgent, & ibidem in-
quit: Nunquid ego, qui alios parere facio, ipſe
non pariam? vbi obſeruare oportet, con-
ſultò non dixiſſe: ego qui alios gignere
facio, ipſe non gignam? ſed, ego, qui alios
parere facio, non pariam? vt ſignificaret ſe
filios ſuos in lecto crucis peperitſſe, inau-
ditos inſtar parturientis ſubientem cru-
ciatus, iuxta illud eiſdē Iſaiæ: *Si poſuerit
pro peccato animā ſuā, videbit ſemen longæuū.**

De his filiis Ioan obſcura illa verba di-
xit: *dedit eis poteſtatem filios Dei fieri:* quæ
propter ſuam difficultatem antiquos Pa-
tres in varias abite ſententias compule-
runt. difficultas autem ex duplici cap. ori-
tur, tūm quia illi, qui Chriſtum, vt opor-
tet, receperunt, hoc ipſo filij Dei actu fie-
bant, non ergo poteſtatem tunc accipie-
bant, vt fierent filij Dei; tūm quia, etiā
qui Chriſtum nondum receperunt, habēt
poteſtatem vt filij Dei fieri poſſint, ſicut
poteſtatem habent credendi, qui nunquā
crediderunt, Augu. dicente: *Poſſe credere,
nature hominis eſt, credere autem, gratiæ Dei
eſt.* Theophylaſt. vt hanc ſoluat, varias
adhibet interpretationes: Prima eſt, quod
quamuis recipientes Chriſtum, filij Dei
ſtatim ſint, tamen neceſſaria eſt cuſtodia,
& vigilantia, vt conſeruentur, ne acceptā
adoptionem filiorū amittant: dicuntur
ergo habere poteſtate, *filios Dei fieri*, quia
etiā ſi tunc, dum recipiunt Chriſtum, fi-
lij ſint, tamen eorum in poteſtate eſt hæc
filiationem habere, & conſeruare. Secun-
da eiſdem Theophylaſtī expoſitio eſt, vt
per recipientes intelligamus cathecume-
nos, qui fidem habent ante baptiſmū, per
quem gratia adoptionis datur; hi ergo
per fidem, nondum regenerati ſunt, neq̄
filij Dei facti, quouſq; baptizentur. Bapti-
ſmus enim eſt: quo homines naſcūtur in
Spiritu, & ſiūt filij Dei: habent tamen cre-
dentes, poteſtatem, & facultatem ſuſci-
piendi

piendi baptismum, & per eum renascendi. Nec obstat huic, quod aliqui ante baptismum, gratiam filiorum aliquando accipiunt: id enim fit per baptismum in voto susceptum; eius enim tanta est efficacia, ut antequam re suscipiatur, opereatur per votum in credentibus. Tertia est ab eodem Theophylacto, ut per hanc potestatem intelligamus adoptionem filiorum perfectam, quæ in gloria datur: sunt quidem in hoc sæculo filij, adhuc tamen minus perfectè adoptati, & propterea dicti sunt recepisse potestatem filios Dei fieri, quia id perfectionis nondum consecuti sunt. cui expositioni consonare videtur locus Pauli ad Rom. 8. *Et ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes,* & tamen Apostolos in hoc sæculo filios fuisse nemo negaverit. Quarta est Diui Chrystomi homil. 9. in Ioan. asserentis, dictum esse: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri,* ut significetur motus liberi arbitrii: sic enim homo adultus fit Dei filius, ut libero arbitrio concurrat ad credendum, ut fiat filius Dei. Quinta est Ambrosii lib. 4. de fide cap. 4. docentis, cum Augustino libr. 2. de consensu Euangel. cap. 3. & in epist. 120. ad Honorat. cap. 3. hanc particulam esse positam, ut hominum filiatio distinguatur ab illa Verbi, qua Verbum, filius etiam Dei est: nostra quippe filiatio adoptionis est, Verbi vero naturæ; nostra potestatis, illius, proprietatis. Deum enim nos filios habere, potestatis est, quia voluit facere: at habere Verbum filium, est proprietatis, & naturæ ipsius Dei: sensus ergo erat: *Dedit eis potestatem, ut sint filij Dei,* quia natura non sunt filij, sed gratia; Verbum natura filius est, ob id non habet potestatem filiationis. Athanasius etiam serm. 3. contra Arian. cui consensus Cyrilli lib. 1. in Ioan. cap. 14. dicit, hanc potestatem esse gratiam, ut sint filij ex gratia, non ex natura. Sexta est D. Gregorij homil. 6. in Ezech. exponentis, ut per potestatem dignitas, & excellentia significetur, ut sit sensus: dedit eis hanc dignitatem, & excellentiam, ut filij sint

Dei: verba ipsius sunt: *Qui eum re. eperunt, dedit eis potestatem filios Dei fieri: quid hac potestate altius? quid hac altitudine sublimius dici potest? in qua creatus quisque efficitur filius Creatoris?*

Illud tamen merito quispiam dubitare posset, quomodo Ioannes dicat, Christum Dominum dedisse suo aduentu potestatem hominibus, ut filij Dei fierent, cum etiam in veteri lege fuerit similis potestas, fuerunt enim multi peccatores iustificati, & facti filij Dei, prius igitur habuerunt potestatem, ut in adoptionem filiorum reciperentur. Omnis aliorum interpretationibus, quæ à scopo longe aberrare mihi videntur, in huic modum præsentem nodum soluendum esse reor, quod aliud est filium esse, aliud autem habere statum filij: infantes, & pueri filij sunt, tamen statum filij nondum habent: status filiorum est libertas, & quod sui iuris sint, possintque pro arbitrio disponere de suis, quod non habent filij, nisi in ætate legitima hoc idem reperitur in ista adoptione Dei. In lege veteri iusti, filij veri erant, ut nos, tamen paruuli; his enim comparat eos Paulus, statum filiorum nondum habebant, erant sub lege timoris, ut sub pædagogico, & sub aëtere, & quantum ad statum, serui fuerunt; longe autem differunt hæc duo, esse seruū conditione, aut esse seruū statu, & forma viuendi: erant illi conditione filij, statu serui propter legem, sicuti infantes: at in Euangelio per Christum remota est lex vetus, recessit pædagogus, peruenit ad ætatem iustus, in Christo libertate donatus est, de qua ad Galat. 4. *Non sumus ancillæ filij, sed liberae, qua libertate Christus nos liberauit: ob id statum filiorum habemus.* hoc totum diuinè docet Paulus in eo capitulo, iustos illos sub lege comparans filio ancillæ Abrahamæ, nos filio liberae; uterque tamen filius est, sed illi ancillæ propter statum seruitutis, nos liberae, propter statum libertatis, & potestatis, vnde hoc dicit: *Iam non estis filij ancillæ, sed liberae: Ibidem utriusque tamen filij erunt Abrahamæ. Adoptio*

Theophyl.

Ad Rom. 8.

D. Chrysof.
homil. 9. in
Ioan.

D. Ambros.

D. August.

D. Athanas.

D. Cyrillus.

D. Greg. ho.
mil. 6. in
Ezech.

Ad Gal. 4.

Ibid.

petio igitur est in Euangelio perfecta, quantum ad statum libertatis, ob id in Euangelio datur hæc adoptio; verum tamen non est completa in hoc sæculo, quia iustus mente liber est, carne tamē seruit; in gloria autem consummata ab omni peccato, & miseria consequetur libertatem, & ob id dicitur iustus expectare adoptionem filiorum, Rom. 8. non quod non sit filius adoptionis in hoc sæculo: sed quia nondum, ut diximus, integram consecutus est libertatem: itaque iustus olim sub lege, filius quidem erat, tamen eum adoptionis statum consecutus non erat, qui est in Euangelio. Ipsemet Paulus id explicauit, quando dixit: *iustos etiam nunc gemere, & expectare adoptionem filiorum, & ne quis putaret eos non esse nunc filios adoptionis, paulo ante hoc verbum declarauit: Liberabitur creatura à seruitute corruptionis, in libertatem gloria filiorum Dei.* quali dicat; filius est nunc iustus in Euangelio, tamen nondum totam libertatem, nempe à corruptione. consecutus est, donec perueniat ad gloriam, & hoc est expectare adoptionem filiorum. quam doctrinam paucis verbis perstrinxit D. Chrysof. hom. 13 in Ioan. dicens, Iudeos habuisse adoptionem filiorum, sed spiritum seruitutis. Atque hinc colligo rationem, ob quam olim iustus sub lege, etiam purgatis, non patuerit ianua cœlestis, sicut modo patet: certè illi paruuli erant, & paruulis non datur hæreditas, etiam mortuis patribus, donec perueniant ad legitimam ætatem; hæc autem legitima ætas fuit plenitudo illa temporis, in qua Deus misit filium suum, ut adoptionem filiorum reciperemus, & ideo ianua ad æternam hæreditatem, quæ nunc nobis aperta, illis tunc obserata erat.

Ad extremum in eo hæc nobilissima natorum Dei filiatio omnem aliã creatam filiationem transcendit, quod illa non ex sanguinibus, nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo procedit, vbi obseruandum est cum D. Thom. & Theophylacto, quod D. Ioannes per il-

la verba ex voluntate carnis, significauit filios illegitimos, per illa autem sequentia ex voluntate viri, prænotauit natos ex legitimo matrimonio: vnde sensus est, quod filij Dei sunt orti non ex sanguinibus damnati, aut concessi thori, quia ex vtraque nascuntur ex carne, sed nati sunt ex spiritu Dei; vnde efficitur, quod quemadmodum filius Dei naturalis Christus est imago Patris, ita filij Dei adoptiui eadem imaginem Patris imitentur iuxta illud: *Estote perfecti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est, & probe agnoscens D. Leo Papa dixit: Si ad humanam pertinet laudem, ut patrum decus in prole resplendeat, quantum magis gloriosum est, à Deo natos in auctoris sui imaginem resplendere, & illum in se ostendere, qui illos generauit? Certè hæc tanta generositatis dignitas, & filij Dei nominemur, & simus, admonet nos generosos esse oportere, ac tanti patris vestigia sequi debere. Filij regis magna moliantur bella, triumphos, trophea meditantur, ad viles sordidasque artes animum minimè demittunt, oportet igitur potiori iure, ut Dei filij multò altiora animo voluant, ad cœlestia anhelent, æterna bona concupiscant, aduersus tartareas potestates prælia agitent, victorias, laureasque cœlestes spectent, ad sordidissima vitia generosum cor non cœuant, magni Leonis rugitum audientes: Agnosce, o Christiane, dignitatem tuam, & diuini consors factus naturæ, noli in veterem vilitatem degeneri conuersatione redire. quibus non dissimilia lego alibi, apud eundem: Genus electum, & regium regenerationis sue respondeat dignitati; diligat, quod diligit Pater, & in nullo ab auctore suo dissemiat.*

Cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum.

Amen.

Matth. 5.

D. Leo ser. 1. de Natiuit.

Ibid.

Idem ser. 6. de Natiuit.